

Byrådsavdeling for helse
Rådhuset
0037 OSLO

Rachel Elisabeth Myhr Williksen

Deres ref.:
23/5459-1

Vår ref. (saksnr.):
24/7478 - 4

Saksbehandler:
Pål Sundeng Tønnessen

Dato: 22.03.2024

Innspill til vurdering av oppgavefordeling mellom bydelene og kommunen sentralt

Vestre Aker bydelsutvalg har behandlet sak 34/24 i sitt møte 21.03.2024 18:00 og fattet følgende vedtak:

Forslag til svar på spørsmål 1: Hva er styrker og svakheter med dagens organisering av bydelene når det kommer til bydelens tjenesteproduksjon, det vil si tilbud og tjenester som ytes til bydelens befolkning?

Styrker

Bydelen har i dag frihet til å tilpasse organisering og tjenestetilbud etter innbyggernes behov, en fleksibilitet som gir mulighet til å tilpasse tjenestetilbudet til borgernes behov. Bydelsutvalget mener det gir bydelene flere fordeler:

1. Nærhet og kjennskap til innbyggerne og lokale forhold.
2. Mulighet for å legge ressursinnsatsen nær brukerne og ha effektive prosesser for å gi innbyggerne tjenester med riktig kvalitet og mengde.
3. Mulighet til å sikre helhetlige tjenestetilbud som spiller sammen og at ingen brukere «faller mellom to stoler» hvor hensikten er å finne gode løsninger og benytte «skreddersøm» der det er nødvendig. Dermed hindre unødige overganger og gi gode pasientreiser.
4. Kort vei til tjenestene. Innbyggerne er ikke nødvendigvis opptatt av hvem som yter tjenestene, men at de er lett tilgjengelig i nærområdet sitt. Eksempelvis lavterskeltilbud, barnehager, nærscole og bo- og institusjonstilbud.

Svakheter

Bydelsutvalget ser følgende svakheter:

1. De fleste innbyggere har ikke et forhold til hvilken bydel de tilhører og hvem som har ansvar for å levere ulike tjenester. Med dagens organisering kan det være vanskelig for innbyggeren å finne frem til riktig instans med femten forskjellige bydeler og ulike etater.
2. Brukere opplever at bydelene ikke leverer likeverdige tjenester. Et eksempel er «Oslohjelpe» som er ulikt organisert i bydelene og har ulikt nivå og kvalitet på sine tjenester. Et annet eksempel er at bydelene har ulik tildelingspraksis for sine tjenester slik at noen innbyggere velger å flytte til bydeler med høyere servicenivå.
3. Manglede likeverdighet i tjenestetilbudet kan påføre innbyggerne ekstra utgifter ved at de velger å flytte og/eller benytte private tilbud og dermed svekke tilliten til Oslo kommune.
4. Enkelte tjenester, som eksempelvis barnevern og NAV, har få brukere og dermed er det fare for at fagmiljøene blir for små og sårbare, samt at ressursbruken ikke blir effektiv.
5. Det er problematisk at samme bydel utfører behovsvurdering av tjenester og tilsyn av de samme tjenestene, som er tilfelle for eksempel med BPA.

Forslag til svar på spørsmål 2: Hva er styrker og svakheter med dagens organisering av bydelene når det kommer til bydelens rolle som myndighetsutøver?

Styrker

Bydelsutvalget ser følgende styrker:

1. Bydel Vestre Akers kontaktpunkt for helse – og omsorgstjenester (forvaltningen) fatter i dag vedtak på alle typer helse- og omsorgstjenester. Et samlet forvaltningsmiljø gjør at vi har et kompetansemiljø som sikrer korrekte vedtak om tjenester på riktig nivå. Det er hensiktsmessig siden innbyggernes behov kan ofte være komplekse og sammensatte; å gjøre gode og riktige vurderinger krever god kompetanse både innen jus, saksbehandling og helsefag.
2. Tett kobling mellom forvaltningen og det utøvende tjenestetilbud. Det øker muligheten for helhetlige vurderinger av innbyggernes behov. På den måten unngår vi at å gjøre «oppstykkede» for innbyggerne som har behov for flere tjenestetyper. Nærhet til innbyggerne gir også rom for mer skreddersøm og individuelt tilpassede tjenester der det er nødvendig.

Svakheter

Bydelsutvalget ser følgende svakheter:

1. Ulik tildelingspraksis og for små kompetansemiljøer, eksempelvis for en tjeneste som BPA
2. Det kan være fare for smådriftsulemper ved bydelene ikke har stort nok «volum». Det kan gjelde NAV og barnevernstjenesten som i vår bydel har et lite kompetansemiljø.

3. Bydelene har for liten innflytelse og mangler beslutningsmyndighet på saksfelt som kun har betydning for den enkelte bydel.

Forslag til svar til spørsmål 3: Hva er styrker og svakheter med dagens organisering av bydelene når det kommer til bydelens rolle som samfunnsutvikler?

Styrker

Bydelsutvalget ser følgende styrker:

1. Bydelsadministrasjonen og bydelspolitikerne er tettere på innbyggerne og lokalmiljøet, og på den måten er politikerne engasjerte i saker som er viktige for innbyggerne.
2. Bydelen er et viktig bindeledd mellom innbyggerne og kommunen sentralt. I saker der innbyggere ikke når helt frem til sentrale områder, kan bistand fra bydelspolitikerne eller bydelsadministrasjonen hjelpe på saken.
3. Innbyggerne kjenner sine politikere og kan lettere ta kontakt om saker i lokalmiljøet.

Svakheter

Bydelsutvalget ser følgende svakheter:

1. Det er krevende å følge opp bydelens rolle som samfunnutvikler. Samarbeidet med fagetatene som oppleves som tidkrevende og vanskelig fordi ikke har kjennskap til lokale forhold.
2. Vår bydel opplever ofte at vi kommer sent inn i prosessene og får korte tidsfrister for å uttale oss om prosjekter, tiltak og reguleringer. Det blir dermed vanskelig å sikre lokal forankring og gode løsninger for innbyggerne.
3. Hvis bydelene kun er høringspart, så blir det utfordrende å delta aktivt i samfunnsutviklingen. Et eksempel at bydelenes plankonsulenter ikke får tilstrekkelig dialog med Plan- og bygningsetaten om områdereguleringer. Det hindrer oss i å svare på spørsmål fra innbyggere og politikere, og samtidig ta del i utviklingen.

Forslag til svar på spørsmål 4: Hva er styrker og svakheter med dagens organisering av bydelene når det kommer til bydelen som lokaldemokratisk arena?

Bydelene utgjør en ramme for å plassere beslutninger nærmere der Oslos innbyggere lever og bor. Gjennom prosessen som nå er satt i gang, bør demokratielementet utvikles og styrkes, og ikke svekkes. Det bør derfor stimuleres til organisatorisk innovasjon, som kan bidra til mer opplevd lokal innflytelse, samtidig som tjenestetilbud, arbeidsdeling, samarbeidsformer og finansieringsmodeller bidrar til gode rammebetingelser for utøvelse av et slikt lokaldemokrati.

Styrker

Bydelsutvalget ser følgende styrker:

1. Innbyggerne har i dag lett tilgang til lokalpolitikere og til politiske møter.
2. Lokalpolitikere har god kjennskap til lokale forhold som gir mulighet til å finne gode løsninger.

Svakheter

Bydelsutvalget ser følgende svakheter:

1. Bydelenes budsjett er i hovedsak bundet opp til tjenesteproduksjon av faste lovpålagte tjenester. Dermed er det få økonomiske midler til reell lokaldemokratisk handlingsrom for å løse viktige oppgaver, eksempelvis styrking av forebyggende innsats.
2. Manglende handlingsrom og opplevelsen av å være «bare» en høringsinstans kan svekke incentivene for å engasjere seg i bydelspolitikken og sikre at innbyggerne har tillit til lokaldemokratiet.

Forslag til svar på spørsmål 5: Er det oppgaver som i dag ligger til etatene eller kommunen sentralt som kunne vært løst bedre dersom de lå på bydelsnivå? Hvorfor?

Med utgangspunkt i ønsket om å levere bedre tjenester til en lavere pris, og en styrking av lokaldemokratiet, er det en rekke oppgaver som med fordel kunne vært overført til bydelene, gitt at nødvendig finansiering medfølger. Dette inkluderer blant annet:

1. Drift av helsehusene kan legges til bydelen fordi det vil kunne føre til mer helhetlige pasientforløp med et tettere samarbeid med sykehus og hjemmetjenestene. I tillegg vil det gi større mulighet til sambruk av ressurser ved helsehus og hjemmetjenester. Dette forutsetter dog en sammenslåing av bydeler til større bydeler/sektorer.
2. Vedlikehold av kommunale veier bør ivaretas på en bedre måte for å sikre behovene i bydelene. Enten ved at bydelene overtar oppgavene eller at byrådet ivaretar behovenes behov i styringsdialogen med ansvarlig etat eller leverandører. Det vil sikre at lokalkunnskap om tilstanden på veiene i området legges til grunn når reasfaltering, lapping av hull og større prosjekter skal prioriteres.
3. Bydelene bør overta skiltmyndighet for kommunale veier i sitt område fra Bymiljøetaten.
4. Det bør utredes om parkering på kommunal grunn bør overføres til bydelene.
5. Søknader om reklame langs vei bør overføres fra Bymiljøetaten til bydelene.
6. Bydelene bør behandle klager i byggesaker, som Vestre Aker tidligere gjorde som del av en prøveordning.
7. Utstedelse av serverings- og skjenkebevillinger bør overføres fra Næringsetaten til bydelene. Dette er som oftest kun formaliteter, og eventuelle motforestillinger vil best være kjent på bydelsnivå.
8. Fastsettelse av godtgjørelse for folkevalgte i bydelene bør av hensyn til eventuelle lokale forhold skje i bydelsutvalgene uten sentralt bestemte alternativer.

Forslag til svar på spørsmål 6: Er det oppgaver som i dag ligger til bydelene som kunne vært løst bedre dersom de lå hos etatene eller kommunen sentralt? Hvorfor?

1. For å oppnå en mer helhetlig boligpolitikk foreslår vi å sentralisere bestilling og fordeling av boliger. Boligmassen er i dag fordelt ujevnt mellom de ulike bydelene og en slik sentralisering kan bidra til et mer likeverdige og effektive boligtilbud. Prosessen fram til

bygging av nye boliger til vanskeligstilte og personer med behov for tilrettelagte boliger for lang og tidkrevende. De færreste bydelene har nok kompetanse til å være gode bestillere. Det er mange instanser som er en del av prosessen fram til et bygg står ferdig. Erfaringen fra mange bydeler er at resultatet er for høy husleie til innbygger og bydel, og at prosessen tar for lang tid. Mange av prosjektene blir derfor ikke gjennomført.

2. Sentralisere regnskapsoppgaver til utviklings- og kompetanseenheten (UKE). Bydel Vestre Aker overførte regnskapsoppgaver til UKE i oktober 2022. Det reduserte ressursbehovet med 0,5 årsverk. Det har bidratt til mindre sårbarhet ved sykefravær og turnover. Sentralisering vil gi et større og mer robust fagmiljø som kan sikre korrekte regnskaper, profesjonell systemforvaltning og bedre analysekapasitet.

Forslag til svar på spørsmål 7: På hvilke områder kunne samarbeidet mellom bydelene vært styrket?

En mer lik praksis på tildeling av helse- og omsorgstjenester og for mer tverrfaglig samarbeid kan løses med samarbeid med andre bydeler. Dette kan også løses ved sammenslåing av bydeler for eksempel i fire sektorer. En slik løsning vil også sikre et samarbeid med utøvende tjenester kontra det å organisere en forvaltning i etat som på sin side kan føre til større avstander til øvrig tjenestetilbud. Felles drift av tjenester som er for små både for å sikre større kompetansemiljø og få en mer effektiv drift. Hvilke tjenester dette er kan variere mellom bydeler. For Vestre Aker vil en felles drift av NAV og barnevernskontor være aktuelt. I tillegg kan det være fornuftig å vurdere felles anskaffelser mellom bydelene og/eller kommunen sentralt hvor dette medfører økonomiske besparelser.

Anbefaling til byråden:

1. Bydelsutvalget i Vestre Aker anbefaler at det settes i gang utredninger på følgende områder:
 - a. Hva er fordeler og ulemper med dagens struktur og oppgavefordeling i Oslo kommune?
 - b. Hvilke alternative løsninger vil gi bedre kvalitet på tjenestene til brukerne og redusert administrative utgifter?
 - c. Hvilke tjenester kan tildeles ved hjelp digitaliserte arbeidsprosesser slik at administrasjonsutgiftene i kommunen reduseres?
 - d. Hvilke konkrete teknologiske hjelpemidler kan realistisk sett innen 2030 brukes til å levere (bedre) tjenester, redusere administrasjonsutgiftene og kutte saksbehandlingstiden i kommunen og bydelene, og hvordan kan disse hjelpemidlene utvikles, anskaffes, finansieres og driftes mest mulig effektivt og rimelig?
 - e. Hvordan kan økonomistyringen i Oslo kommune forbedres, unødvendige utgifter og overskridelser unngås og bedre tjenester leveres uten økte skatteinntekter?

- f. *Hvordan skal Oslo kommune, inkludert bydelene, finansiere de grunnleggende tjenestene til innbyggerne i 2050 med den gjeldende befolkningsframskrivingen, og med utviklingen i andelen eldre innbyggere og antallet med demens og andre sykdommer og tilstander som påvirker behovet for hjelp fra det offentlige?*
 - g. *Hvordan kan Oslo kommune, inkludert bydelene, bli en bedre arbeidsgiver, og med det redusere sykefraværet?*
2. *Bydelsutvalget i Vestre Aker har konkrete forslag byråden bør vurdere:*
- a. *Ansvar for å ansette bydelsdirektør bør legges til bydelsutvalget på samme måte som kommunestyret ansetter komunedirektører. Det er prinsipielt viktig for å styrke lokaldemokratiet, samt ivareta lokale forhold hos den øverste administrative lederen i hver bydel.*
 - b. *Bydelsutvalgene bør stå fritt til å innrette sine arbeidsutvalg etter egne ønsker og behov, fremfor dagens modell som er fastsatt sentralt i kommunen med fem medlemmer med varamedlemmer i hvert arbeidsutvalg.*
 - c. *Felles vedtaksteam for NAV i Oslo og frigi ressurser til arbeidsrettet oppfølging ute i bydelene eller i regionale NAV kontor.*
 - d. *For å øke det lokaldemokratiske engasjementet bør bydelenes forslagsrett til bystyret utvides fra en til fire saker i året.*
 - e. *Foreta en fullstendig gjennomgang av kommunens etater med fokus på effektivisering og dimensjonering av etatene herunder besvare hvordan etatene skaper merverdi for virksomhetene, for eksempel sykehjemmene.*

Saken ble enstemmig vedtatt med 15 stemmer (9H+2V+1F+1A+1MDG+1SV)

Vennlig hilsen

Pål Sundeng Tønnessen
Spesialkonsulent

Kopi til
Ellen Iren Oldereid
John Olala Omollo
Jorunn Merethe Botten
Yngvar A. Husebye

Bydel Vestre Aker
Bydel Vestre Aker
Bydel Vestre Aker

